

СЕКЦІЯ 7
Держава і суспільство
в цифровій економіці: формування
центрів відповідальності,
вирішення проблем зайнятості
та нерівності доходів

УДК 303.724:331.101

Новікова О.Ф.

д.е.н., проф., заступник директора з наукової роботи
Інститут економіки промисловості НАН України

Шастун А.Д.

к.е.н., науковий співробітник
Інститут економіки промисловості НАН України

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
ЩОДО РОЗВИТКУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ
ТА СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Процеси цифрових трансформацій у глобальному світі відбуваються практично у всіх країнах світу. Протягом 2016–2017 рр. було створено 90 % всіх глобальних даних, а на початок 2018 р. до Інтернету було підключено 35 мільярдів пристроїв, що в 5 разів перевищує загальну чисельність населення світу. Кожна країна визначає свої пріоритети цифрового розвитку, при цьому 15 країн світу реалізують їх через національні програми цифрового розвитку. Зокрема, Китай у програмі «Інтернет плюс» інтегрує цифрові індустрії з традиційними, Сінгапур формує «розумну економіку», базуючись на ІКТ, Південна Корея у програмі «Креативна економіка» зосереджує увагу на розвитку людського капіталу, підприємництва та розповсюдженні ІКТ, Данія робить акцент на цифровізації публічного сектора. Казахстан є країною з високою державною підтримкою цифровізації економіки та реалізує Програму «Цифровий Казахстан»[1].

Україна має певні особливості становлення цифрової економіки та значне відставання від розвинених країн. Значна частина українських фахівців програмістів працює на інші країни. Так, за

період 2013–2017 рр. Україна вийшла на перше місце в Європі та четверте у світі за обсягом фінансових потоків і кількістю завдань, що виконуються на цифрових робочих платформах, та посіла перше місце в «ІТ-фрилансі» у світі [2]. В 2018 р. в Україні експорт комп'ютерних послуг виріс на 20,3 %, експорт інформаційних послуг на 19,4 % порівняно з 2017 р., а послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги досягли третього місця в структурі зовнішньої торгівлі послугами у 2018 р. та принесли країні 2044 млн. дол. США (на 16,1 % більше рівня 2017 р.) [3].

Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» (Указ Президента України від 31.07.2000 № 928/2000), подальше прийняття більш 100 документів у визначеній сфері становлять нормативно-правові основи цифровізації економіки та суспільства в Україні. Документами, що визначають сучасний стан та перспективи розвитку цифровізації економіки в Україні, є Цифрова адженда України [2] та Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки (далі — Концепція) [4]. Проте у змісті цих документів, зокрема, в Концепції — не враховані питання, що стосуються збільшення ризиків для людини та її гідного існування внаслідок трансформаційних змін у трудовій сфері, зростання загроз для соціального середовища, втрати згуртованості суспільства тощо.

Вимоги прогресивного розвитку країни та створення умов її конкурентоспроможності в сучасному глобальному світі, а також зміни державної політики після виборів Президента України, актуалізують формування Стратегії розвитку України на період до 2030 року, а також Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2030 року. Зміст цих документів має забезпечувати подальше просування ідей, напрямів і заходів концепції розвитку цифрової економіки та суспільства, що мають довгостроковий характер, надавати гідні відповіді на виклики інноваційних трансформацій для успішної цифровізації країни. Регіональні стратегії та програми розвитку також повинні визначати перспективи цифровізації на відповідному рівні. Крім цього, мають змінитись нормативно-правові документи, що визначають порядок розробки та зміст стратегій на державному та регіональному рівнях з включенням до них положень щодо цифровізації економіки та суспільства.

Пріоритетні напрями та адресати-виконавці заходів з розвитку цифрової економіки та суспільства в Україні на національному рівні містяться в табл. 1.

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ТА АДРЕСАТИ-ВИКОНАВЦІ ЗАХОДІВ
З РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ**

Напрями (заходи)	Виконавці
Нормативно-правове та організаційно-методичне забезпечення	
Імплементація міжнародних стандартів у сфері Індустрії 4.0	Мінекономрозвитку
Гармонізація національного законодавства з вимогами ЄС щодо розвитку цифрової економіки та інновацій	Мінекономрозвитку, Мінрегіон, Державне агентство з питань електронного урядування
Усунення законодавчих, інституційних та інших бар'єрів розвитку електронної комерції та логістики на національному і міжнародному рівнях, зокрема з метою наближення українського законодавства у цих сферах до законодавства ЄС	Мінекономрозвитку, Державна фіскальна служба, Державне агентство з питань електронного урядування
Аналіз та дослідження промислових секторів з метою оцінки конкурентоспроможності та перспектив розвитку, визначення драйверів зростання, організація комунікації результатів для подальшого планування та зменшення ризиків для потенційних інвесторів	Мінекономрозвитку, МОН, Державне агентство з питань електронного урядування, НАН України (за згодою)
Розробка критеріїв оцінки, індикаторів та підходів до оцінки рівня цифрового розвитку України, регіонів, громад, галузей, підприємств тощо.	Мінекономрозвитку, МОН, Державне агентство з питань електронного урядування, Адміністрація Держспецз'язку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, Мін'юст, Держстат
Розробка та імплементація Програми протидії кіберзагрозам та технологічним ризикам для об'єктів критичної інфраструктури, інтеграція в наявній CERT (енергетика, інфраструктура).	Мінінфраструктури, Адміністрація Держспецзв'язку, МВС, Мінекономрозвитку

Освіта	
Відкриття нових освітніх програм у ЗВО з підготовки за новими професіями ІТ сфери, зокрема «стюард даних»	МОН, Мінекономрозвитку, Державне агентство з питань електронного урядування
Моніторинг потреб ринку праці у фахівцях ІТ сфери та збільшення державного замовлення з професій у ІТ сфері	Мінекономрозвитку, МОН, Мінфін, Державна служба зайнятості
Розробка освітніх програм підготовки та перепідготовки інженерних кадрів відповідно до потреб цифровізації економіки як за державним замовленням, так і на контрактній основі	МОН, Мінекономрозвитку, Державне агентство з питань електронного урядування
Розробка та реалізація Програми державної підтримки забезпечення закладів освіти (середньої, вищої) необхідним обладнанням і технікою для використання «цифрових» технологій та ІКТ в процесі управління та навчання	МОН, Мінекономрозвитку, Мінфін
Державне управління	
Розробка Програми державної підтримки переходу бізнесу та підприємництва до «Індустрії 4.0» за рахунок податкових і фінансових інструментів, державної підтримки інноваційних підприємств та венчурного капіталу	Мінекономрозвитку, Мін'юст, Мінфін
Розробка Програми державної підтримки діяльності технічних комітетів з розробки вимог та умов приведення національних стандартів до міжнародних стандартів, які складають основу «Індустрії 4.0»	Мінекономрозвитку, Державне агентство з питань електронного урядування
Створення технічних комітетів з визнання міжнародних стандартів, що складають основу «Індустрії 4.0», розширення переліку стандартів 4.0 до включення в ДСТУ, забезпечення підготовки експертів та впровадження на промислових підприємствах.	Мінекономрозвитку, Державне агентство з питань електронного урядування

Закінчення табл. 1

Напрями (заходи)	Виконавці
Уніфікація і стандартизація типових ділових процесів державних установ та їх автоматизація. Створення єдиної державної цифрової платформи адміністрування систем управління типовими діловими процесами державних установ	Мінекономрозвитку, Державне агентство з питань електронного урядування, Адміністрація Держспецзв'язку
Удосконалення законодавства із захисту інтелектуальної власності з урахуванням вимог цифровізації всіх сфер життєдіяльності суспільства	Державне агентство з питань електронного урядування, Мін'юст
Сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства із залученням новітніх технологій з метою подальшого залучення їхніх ресурсів до вирішення проблем та розвитку українського суспільства в умовах цифровізації економіки	
Гармонізація з європейськими та світовими ініціативами	
Приведення Національного репозитарію текстів до вимог сумісності, прийнятих в OpenAire	НАН України (за згодою), МОН
Розробка та прийняття акту Кабінету Міністрів України про побудову Національної хмари відкритої науки, інтегрованебельної до Європейської хмари. Побудова Національної хмари відкритої науки, розвиток дослідницьких е-інфраструктур в певних наукових дисциплінах для спільного користування та управління	Мінекономрозвитку, НАН України (за згодою), МОН, Національна рада з питань розвитку науки і технологій (за згодою)
Імплементация Дорожньої карти інтеграції України до Європейського дослідницького простору (ERA-UA) за 6-ма пріоритетами розвитку	Мінекономрозвитку, НАН України (за згодою), МОН, Національна рада з питань розвитку науки і технологій (за згодою)

Література

1. Об утверждении Государственной программы «Цифровой Казахстан»: Постановление от 12.12.2017 № 827 // Правительство Республики Казахстан. URL: http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=102961#A53E0PYQM6
2. Зайнятість через цифрові платформи в Україні. Проблеми та стратегічні перспективи // Міжнародна організація праці. URL: www.kiis.com.ua/materials/pr/15082018_ILO_report/wcms_ukr.pdf
3. Зовнішня торгівля України послугами у 2018 році. Експрес-випуск // Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2019/02/15.pdf>
4. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження від 17.01.2018 № 67-р. // Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-konceptiyi-rozvitku-cifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-20182020-rokita-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi>

УДК 323.2.075

Гриненко А.М.

к.е.н., доцент
кафедри управління персоналом та економіки праці,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

СОЦІАЛЬНА РІВНОВАГА В РАКУРСІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

За статтею 1 головного Закону Конституції Україна є соціальною державою, що безумовно і об'єктивно вимагає такої політики від держави, яка б відповідала параметрам соціальності. Суспільним інститутом реалізації цієї соціальності і має виступати державна соціальна політика[1, с. 254].

Соціальну політику соціальної держави можна назвати дзеркалом процесів, що відбуваються в економічній, політичній та моральній сферах життєдіяльності суспільства. Проте, в цивілізованих розвинутих країнах соціальна політика держави спрямована на реалізацію таких двох магістральних напрямів[2, с. 51]:

- 1) соціальне вирівнювання через розподіл доходів;
- 2) забезпечення соціальних гарантій та нормальних (гідних) умов життя.